

Kernrapport Natura 2000-plan 2018-2024

Sarsven en De Banen (146)

Kernrapport, 18 sept. 2018

provincie limburg

Colofon

Voor u ligt de samengevatte versie van het Natura 2000-plan Sarsven en De Banen. Het uitgebreide hoofdrapport is een omvangrijk document met analyses, onderbouwingen en uitwerkingen die leidend zijn bij juridische vraagstukken. Dit compacte kernrapport geeft alleen de kernpunten uit het hoofdrapport weer, zonder details, uitgebreide analyses en onderbouwingen. Voor gedetailleerde informatie verwijzen we u graag naar het Natura 2000-plan Sarsven en De Banen.

Datum:

18 september 2018

Uitgave:

provincie limburg

Wijze van citeren:

Provincie Limburg. 2018. Kernrapport Natura 2000 Sarsven en De Banen (146) 2018-2024. Maastricht, september 2018.

Foto's voorblad:

Van linksboven naar rechtsonder: Kruipe moerasweegbree, schaatsen op De Banen, Moerashertshooi, Doorschijnend glanswier (J. Veldman)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1. Waarom een Natura 2000-plan?.....	7
1.2. Korte karakteristiek van het gebied.....	7
1.3. Leeswijzer	8
2. Binnen welke kaders moet dit plan passen?	9
2.1. Europees beleid	9
2.2. Nationaal beleid	9
2.3. Limburgs provinciaal beleid	9
2.4. Waterbeleid	10
2.5. Gemeentelijk beleid.....	10
2.6. Overige relevante ontwikkelingen	10
3. Ecologische analyse	11
3.1. Wat zijn de noodzakelijk 'abiotische' randvoorwaarden?	11
3.2. Wat is er al gebeurd in het gebied?	13
3.3. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?	13
3.4. Knelpuntenanalyse.....	15
4. Welke resultaten realiseren we?	18
4.1. Doel 1: Uitbreiding oppervlakte	18
4.2. Doel 2: Instandhouding kwaliteit	19
4.3. Mogelijke oplossingen knelpunten	19
4.4. Toekomstbeeld.....	20
5. Wat gaan we doen om die resultaten te bereiken?	21
5.1. Maatregelen om de kwaliteit in stand te houden	21
5.2. Communicatie- en educatiemaatregelen	23
5.3. Monitoringsmaatregelen.....	23
5.4. Maatregelen toezicht en handhaving	24
5.5. Sociaal-economische beoordeling	25
5.6. Maatregelenpakket Natura 2000.....	25
6. Financiering en subsidieregelingen	27
7. Kader voor vergunningverlening	29
7.1. Inleiding.....	29
7.2. Juridisch kader	30
7.3. Inventarisatie van de huidige activiteiten	30
7.4. Toelichting bij de categorie-indeling.....	30
7.5. Effectbeoordeling	31
7.6. Vrijgestelde vormen van gebruik.....	33
7.7. Cumulatietoets	33
Bijlage 1 Habitattypenkaart	34
Bijlage 2 Leefgebiedenkaart	35
Bijlage 3 Kaart uitbreidingslocaties	36

Voorwoord

Met gepaste trots presenteer ik dit Natura 2000-plan van de Provincie Limburg. Zoals bekend is het opstellen van de N2000-plannen al jaren een ingewikkelde weg met veel obstakels. Ik ben dan ook verheugd dat er nu weer een plan gereed is.

In Midden Limburg bevindt zich een keten van waardevolle vennen, waarvan Sarsven en De Banen, bij Nederweert-Eind, een belangrijk onderdeel uitmaakt. Deze vennen hebben een rijke verscheidenheid aan plantensoorten en zijn om die reden aangemeld onder Natura 2000. Ze vormen samen een verbindende ecologische schakel in het landschap en maken samen met De Kwegt deel uit van het Natura 2000-gebieden. Voor het behoud van de vennen is tevens het omringende landschap van belang. Hiertoe behoren de vennen, brede ondiepe oeverzones en kleine bosjes.

Aan de totstandkoming van dit N2000-plan is bijgedragen vanuit een adviesgroep van direct betrokkenen uit de omgeving. Via adviesgroepbijeenkomsten is de inhoud van dit plan ontwikkeld en aangescherpt. Ik wil de leden van de adviesgroep bedanken voor hun constructieve inbreng.

De Natura 2000-regelgeving is complex. Ik spreek dan ook hoop uit dat dit plan de het fundament is voor een duurzame bescherming van dit bijzondere natuurgebied en tevens duidelijkheid schept over de maatregelen en verplichtingen die nodig zijn om de bijzondere soorten in stand te houden.

Rest mij nog om de uitvoerders van dit plan succes te wensen en de toezegging te doen dat de Provincie bereid is om een bijdrage te leveren aan deze uitvoering.

De heer H.J.H. (Hubert) Mackus (CDA)
Gedeputeerde Groen, Landbouw, Infra, Rail en Monumenten

Samenvatting

In de 19^e eeuw lag rond Nederweert een keten van Peelvennen die met elkaar verbonden waren via moerassen. In de vorige eeuw werd dit gebied grotendeels drooggelegd zodat de gronden gebruikt konden worden voor landbouw. Terwijl juist in dit soort vennen bijzondere planten leven die in de rest van Nederland nauwelijks voorkomen. Om die reden worden de vennen Sarsven, De Banen, De Kwegt en het voormalige vengebied Vlakwater hersteld.

Bijzondere vennen

Het Sarsven, De Banen en De Kwegt worden gevoed door neerslag en lokaal grondwater dat langzaam via de zandgronden naar de vennen stroomt. Dankzij die 'zwakke buffering' zijn de vennen schoner en minder zuur dan bijvoorbeeld heidevennen. Als de waterkwaliteit aan strenge eisen voldoet, krijgt een ven de status *zwakgebufferd ven* of zelfs *zeer zwakgebufferd ven*. In dat laatste geval zitten er nog minder mineralen in het water dan in een zwakgebufferd ven, wat voor sommige planten extra gunstig is. Het Sarsven, De Banen en De Kwegt zijn grotendeels zwakgebufferde vennen. Sommige delen zijn zelfs zeer zwakgebufferd, of hebben de potentie om die kwaliteit te bereiken.

Van internationaal belang

Dankzij het schone, zachte water in een (zeer) zwakgebufferd ven kunnen hier zeldzame planten leven. Op de oevers van de vennen komen bijzondere plantensoorten van het oeverkruidverbond voor. Denk aan oeverkruid, grote en kleine biesvaren, moerashertshooi en kruipende moerasweegbree. (Zeer) zwakgebufferde vennen komen in Nederland nauwelijks voor en zijn het waard om beschermd te worden. Vandaar dat het gebied rond de drie vennen is aangewezen als Natura 2000-gebied. Dit wil zeggen dat het gebied van internationaal belang is en dus op provinciaal, landelijk én Europees niveau bescherming verdient.

Uitbreiding én behoud van kwaliteit

Provincie Limburg heeft de taak om dit Natura 2000-gebied te beschermen. De belangrijkste Natura 2000-doelen voor dit gebied zijn: **behoud van de kwaliteit van de drie vennen én uitbreiding van de oppervlakte van de (zeer) zwakgebufferde vennen, en daarmee ook van het leefgebied van de drijvende waterweegbree.**

Dit zijn de concrete doelen:

- het gebied dat voldoet aan de eisen van een zeer zwakgebufferde ven groeit uit van 1,8 naar 5,7 hectare;
- het gebied met de status zwakgebufferd ven groeit van 19,6 naar 38 hectare;
- het gebied dat behoort tot de 'kranswierwateren' zal groeien van 11,2 naar 17,6 hectare;
- en de drijvende waterweegbree komt nu op 7 hectare voor en straks wordt dat 38 hectare.

Deze doelen, met uitzondering van zeer zwakgebufferd ven, komen veelal in een mozaïekvorm in de verschillende vennen voor.

Al een aardig eind op weg

Gelukkig is er in het gebied al veel voorwerk gedaan. Zo is De Banen tussen 2014 en 2017 hersteld. Dankzij die werkzaamheden voldoet een groot deel van De Banen nu aan de eisen van een zwak gebufferd ven en voor een deel is het zelfs een zeer zwak gebufferd ven. Er groeien ook beschermde kranswieren in een deel van het ven. Het Sarsven is in 2009 hersteld en wordt nu alleen gevoed met grond- en regenwater. Daardoor heeft ook het Sarsven zich kunnen ontwikkelen tot een zwakgebufferd ven. Het vengebied De Kwegt is tussen 2012 en 2017 hersteld en verder uitgebreid en is nu vrijwel even groot als De Banen. De natuurlijke hydrologie van het Vlakwater is hersteld waardoor hier de potentie is om een zeer zwakgebufferd ven te ontwikkelen.

Hoofddoel: de oorspronkelijke vensystemen herstellen

Het Natura 2000-plan is bedoeld om al deze ontwikkelingen door te zetten en om het moois dat de afgelopen jaren is opgebouwd goed te beschermen. Alle uitbreidingsplannen en beheermaatregelen zijn gericht op het herstel van de oorspronkelijke vensystemen in dit gebied. Maatregelen zorgen ervoor dat gebiedseigen, voedselarm water wordt vastgehouden, terwijl stikstof- en voedselrijk water wordt afgevoerd. Ook de natuurlijke peilschommelingen zijn van belang voor de ontwikkeling van de vennen. Als dat natuurlijke vensysteem hersteld is, krijgen zeldzame planten in het water en op de oever vanzelf een kans om hier te leven.

Compleet pakket aan maatregelen

Om de Natura 2000-doelen te bereiken, staan heel wat maatregelen op de planning of zijn inmiddels al uitgevoerd. Denk aan de vervanging van klassieke drainage door peilgestuurde drainage in het omliggende landbouwgebied, het plaatsen van stuwen in boerensloten, het dempen van watergangen, het plaatsen van een gemaal, het omzetten van akker naar grasland, het opschonen van venbodems, het vrijmaken van venoevers en tot slot de aankoop van nieuwe natuur en de inrichting van dit gebied. Sommige maatregelen zijn uitgevoerd onder de vlag van het Programma Aanpak Stikstof, andere maatregelen zijn uitgevoerd onder de naam 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' en de ontbrekende maatregelen worden nu toegevoegd vanuit het programma Natura 2000. Door deze drie lijnen samen te voegen in één Natura 2000-plan Sarsven en De Banen ontstaat er een overkoepelende visie en een compleet plan van aanpak om dit gebied verder te ontwikkelen tot één van de mooiste gebieden met (zeer) zwakgebufferde vennen van Nederland.

1. Inleiding

1.1. Waarom een Natura 2000-plan?

Het Sarsven, De Banen en De Kwegt maken deel uit van een keten van waardevolle vennen in Midden-Limburg. Deze drie vennen zijn bijzonder omdat ze worden gevoed door neerslag en lokaal grondwater dat langzaam naar de vennen stroomt. Daardoor voldoen ze aan de strenge eisen die gelden voor het habitatype *zwakgebufferd ven* of zelfs *zeer zwakgebufferd ven*. (zie pagina 12 en 13 en de begrippenlijst achterin het hoofdrapport voor meer uitleg over deze habitattypen).

(Zeer) zwakgebufferde vennen vormen het leefgebied van zeldzame waterplanten, zoals waterplanten die behoren tot de groep 'kranswieren' en drijvende waterweegbree. Op de oevers van de vennen komen zeldzame plantensoorten van het *oeverkruidverbond* voor.

Zwakgebufferde en zeer zwakgebufferde vennen komen in Nederland nauwelijks voor en zijn het waard om beschermd te worden. Vandaar dat het gebied rond de drie vennen is aangewezen als Natura 2000-gebied met de naam 'Sarsven en De Banen'. De aanwijzing in het kader van Natura 2000 wil zeggen dat het gebied van internationaal belang is en dus op provinciaal, landelijk en zelfs Europees niveau bescherming verdient.

Provincie Limburg heeft de taak om het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen te beschermen. De manier waarop het gebied beschermd moet worden, is door de Provincie vastgelegd in een Natura 2000-plan dat een looptijd van 6 jaar heeft. Hierin staat beschreven welke natuur- en landschapsdoelen nagestreefd moeten worden. U leest nu het kernrapport van dit N2000-plan.

De belangrijkste doelen voor het gebied Sarsven en De Banen zijn: het behoud van de kwaliteit én de uitbreiding van de oppervlakte van de (zeer) zwakgebufferde vennen, de kranswierwateren en de soort 'drijvende waterweegbree'.

In dit plan wordt omschreven wat er moet gebeuren om die doelen te bereiken. Het N2000-plan heeft de volgende functies;

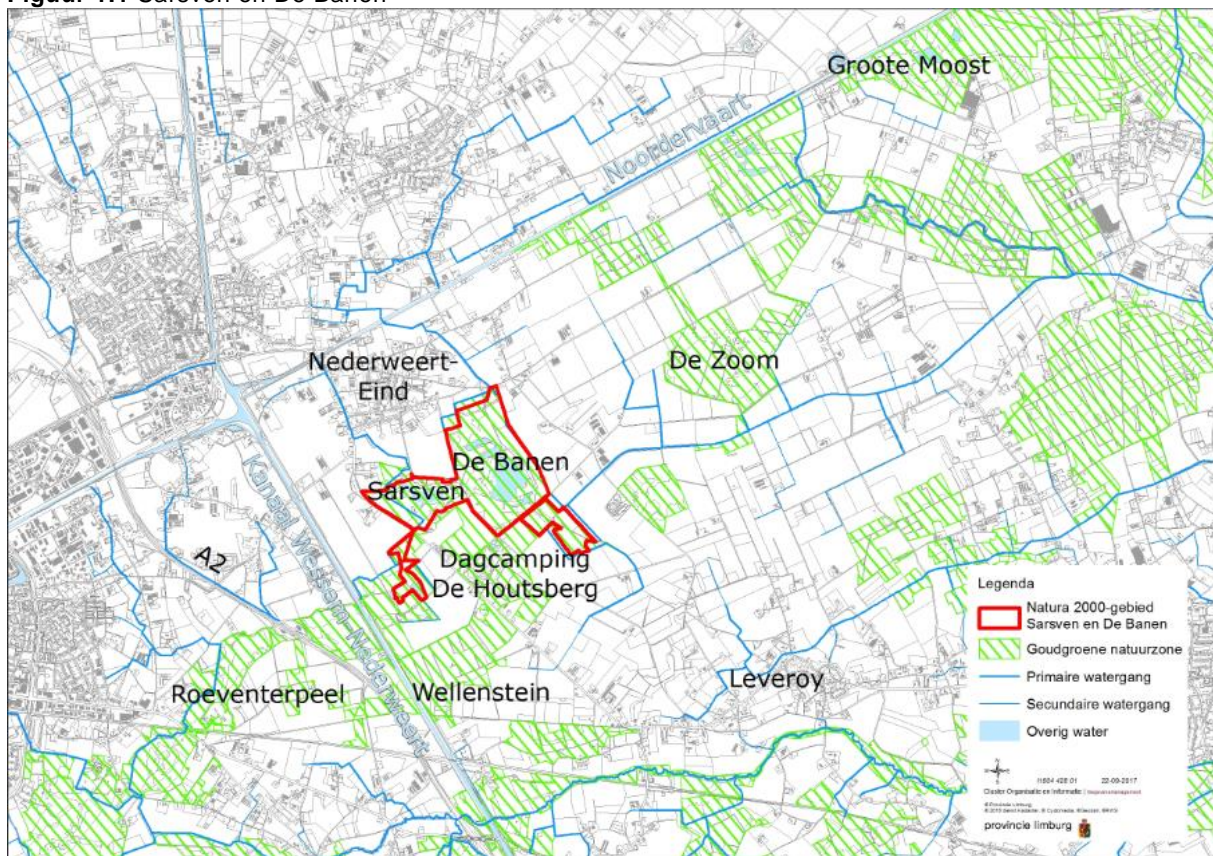
- Het N2000-plan omschrijft de huidige situatie van de (zeer) zwakgebufferde vennen, de kranswierwateren en de drijvende waterweegbree, en geeft aan wat het uiteindelijke doel is voor deze aangewezen habitattypen en -soort;
- Het plan vermeldt de instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn;
- En het plan regelt voor bepaalde activiteiten de vrijstelling van vergunningplicht op grond van de Wet Natuurbescherming.

1.2. Korte karakteristiek van het gebied

Het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen ligt in de gemeente Nederweert en wordt beheerd door Stichting het Limburgs Landschap. Het gebied heeft een oppervlakte van 153 hectare en bestaat uit twee heidevennen die naast elkaar liggen en een derde ven iets verderop. Door de natuurlijke seizoensgebonden peilfluctuaties vallen soms brede oeverzones droog en krijgen bijzondere oeverplanten een kans om te bloeien en zaad te zetten. Het Sarsven, De Banen en De Kwegt maken deel uit van een grotere keten van vennen. In de 19e eeuw vormde deze keten van peelvennen een soort doorstroommoeras in de lagere delen in het landschap. Het Vlakwater, De Banen, het Sarsven en De Kwegt waren destijds omvangrijke natte gebieden die onderling verbonden waren. Ook De

Zoom, de Roeventerpeel en de Grote en Kleine Moost waren onderdeel van deze natuurlijke natte laagte.

Figuur 1.1 Sarsven en De Banen

1.3. Leeswijzer

- In dit kernrapport komen alleen de hoofdzaken van het N2000-plan aan bod. Nadere onderbouwingen en overwegingen zijn in het hoofdrapport – het daadwerkelijke N2000-plan – opgenomen. Bij juridische vraagstukken is dat hoofdrapport leidend;
- De habitattypenkaart en uitbreidingskaart uit de bijlagen zijn ook te zien in een GIS-viewer op www.limburg.nl/natura2000;
- Op de website van het Rijk, www.synbiosys.alterra.nl/natura2000, kunt u informatie vinden over het nationale beleidskader Natura 2000;
- De website van Provincie Limburg, www.limburg.nl/natura2000, bevat informatie over de provinciale aanpak van Natura 2000;
- Op de website van het herinrichtingsproject, www.sarsvenendebanen.nl, kunt u informatie vinden over de natuurontwikkeling, anti-verdrogingsmaatregelen en een extra impuls door structuurverbetering voor de landbouw;
- Op de website van de Regiegroep Natura 2000, www.natura2000.nl, kunt u informatie over alle Natura 2000-gebieden in Nederland vinden;
- Belanghebbenden hebben tussen 29 januari en 14 maart 2018 via een formele inspraak-procedure hun reactie kunnen geven op het ontwerp van het N2000-plan.

2. Binnen welke kaders moet dit plan passen?

Het N2000-plan voor het gebied Sarsven en De Banen is gebaseerd op Europees beleid en verankerd in nationaal en provinciaal beleid. Voor een uitgebreide omschrijving van alle beleidskaders waar het N2000-plan Sarsven en De Banen binnen moet passen, verwijzen we u naar het uitgebreide hoofdrapport. Hier volgt een beknopte opsomming.

2.1. Europees beleid

Het gebied Sarsven en De Banen maakt deel uit van een groot Europees Natura 2000-netwerk. Door in heel Europa Natura 2000-gebieden aan te wijzen, wil de Europese Unie de achteruitgang van de biodiversiteit stoppen. Nederland heeft ruim 160 gebieden aangemeld. Deze gebieden worden beschermd via de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het feit dat Sarsven en De Banen is aangewezen als Natura 2000-gebied wil zeggen dat het gebied van internationaal belang is. Via de Europese Habitatrichtlijn worden drie habitattypen en één soort in het gebied Sarsven en De Banen beschermd:

- zeer zwakgebufferde vennen
- zwakgebufferde vennen
- kranswierwateren
- drijvende waterweegbree

2.2. Nationaal beleid

De Rijksoverheid heeft de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn juridisch verankerd in de Wet Natuurbescherming. De Nederlandse provincies hebben sinds 2014 de taak om de afgesproken Europese natuurdoelstellingen te behalen. Daarnaast houden de provincies goed in de gaten of bepaalde activiteiten binnen of buiten het gebied geen negatieve effecten hebben op deze natuurdoelen in Sarsven en De Banen.

PAS

De natuur in het gebied Sarsven en De Banen is gevoelig voor stikstof. Dat geldt voor veel natuurgebieden en daarom is in 2015 het landelijke Programma Aanpak Stikstof – kortweg PAS – in werking getreden. Dit programma moet ervoor zorgen dat de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden in elk geval tot 2033 daalt. De maatregelen die nodig zijn om dat doel te bereiken, zijn één-op-één overgenomen in het Natura 2000-plan. Het overgrote deel van deze maatregelen is overigens al gerealiseerd. Mocht het Programma Aanpak Stikstof toch nog voor grote veranderingen in het N2000-plan zorgen, dan wordt het N2000-plan aangepast.

2.3. Limburgs provinciaal beleid

De Natura 2000-gebieden – zoals Sarsven en De Banen – vormen in Limburg de kern van een robuust grensoverschrijdend natuur- en waternetwerk van goede kwaliteit. Dit netwerk levert een bijdrage aan de Limburgse ambitie om de biodiversiteit in stand te houden. Die ambities zijn uitgebreid omschreven in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL).

Provincie Limburg heeft in een Omgevingsverordening aangegeven welke Goudgroene natuurzones beschermd moeten worden. Alle Natura 2000-gebieden maken deel uit van de Goudgroene

natuurzones. Deze zones worden beschermd tegen ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

Zo schrijft Provincie Limburg bijvoorbeeld voor dat veehouderijen hun ammoniakemissie moeten reduceren om zo de stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in Limburg te verminderen. Daarnaast streeft Provincie Limburg naar biologische diversiteit en vermaatschappelijking van natuur. Daarmee wordt bedoeld dat burgers kunnen profiteren van natuur en uitgenodigd worden om bij te dragen aan natuur.

In het provinciale Faunabeheerplan beschrijft Provincie Limburg onder andere hoe wordt omgegaan met (beschermd) dieren die schade veroorzaken. Dankzij die afspraken kan schade door bevers en ganzen in het gebied Sarsven en De Banen worden aangepakt.

2.4. Waterbeleid

De vennen in het gebied vallen ook onder de Europese Kaderrichtlijn Water. Het zijn bovendien *natte natuurparels* die belangrijk zijn in de verdrogingsbestrijding. Op basis van de Kaderrichtlijn Water is er voor beide vennen een Waterbeheerplan gemaakt dat is opgenomen in de beleidsplannen van Provincie Limburg en de waterschappen. De doelen en maatregelen uit dat Waterbeheerplan ondersteunen de Natura 2000-doelstelling.

Daarnaast is in Noord- en Midden-Limburg waterbeleid uitgewerkt onder de noemer Nieuw Limburgs Peil 2010. Het waterschap is verantwoordelijk voor het peilbeheer in het oppervlaktewater en de grondwaterstanden. De afspraken over grondwateronttrekkingen in het gebied rond Sarsven en De Banen zijn gemaakt op basis van de doelen uit het Natura 2000-plan. Voor Sarsven en De Banen is een correcte toepassing van dit beleid belangrijk.

2.5. Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk bestemmingsplan beschrijft wat er met de ruimte mag gebeuren. Voor Sarsven en De Banen is het bestemmingsplan van Nederweert van belang. In dat plan heeft het gebied voornamelijk de functie *natuur*. Enkele stukken vallen onder de functie *agrarisch met waarden*. Sommige stukken staan in het plan als *hydrologisch gevoelige gebieden*. Het bestemmingsplan staat de realisatie van de Natura 2000-doelen voor Sarsven en De Banen niet in de weg.

2.6. Overige relevante ontwikkelingen

In 2012 is het inrichtingsplan 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' vastgesteld. Dit plan heeft betrekking op een groter gebied dan alleen het Natura 2000-gebied. Tussen 2014 en 2017 is de herinrichting uitgevoerd; de maatregelen binnen het Natura 2000-gebied zijn inmiddels grotendeels gerealiseerd. Het project Sarsven en De Banen naar een hoger peil is voor de stikstofgevoelige Natura 2000-doelen in de PAS-gebiedsanalyse geïntegreerd.

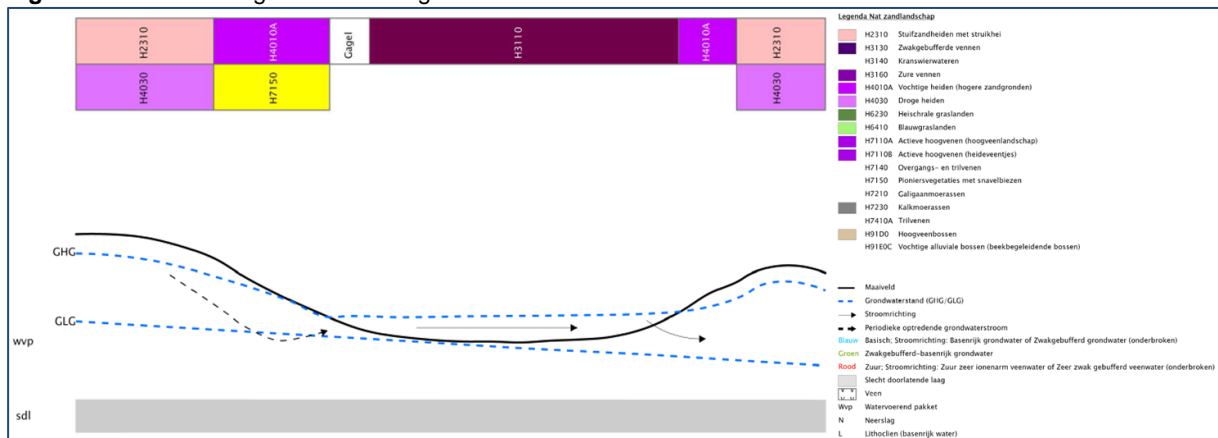
Zwakgebufferde en zeer zwakgebufferde vennen vinden we op plekken waar het landschap overgaat van hoog naar laag en dus van droog naar nat. Onderstaande schema's maken duidelijk welke verschillende plantensoorten leven in dit overgangsgebied. In de tekst wordt uitgelegd wat het verschil is tussen een zwakgebufferd en een zeer zwakgebufferd ven.

Zeer zwakgebufferd ven

Dit habitattype komt voor in lagere gebieden in het landschap of in vennen waarvan de waterspiegel meebeweegt met het grondwaterniveau in de omgeving en waar enigszins gebufferd grondwater toestroomt.

In de hogere delen rondom zo'n zwakgebufferd ven vinden we droge heiden of stuifzandheiden. Langs de oever komen vochtige heiden voor, op open plaatsen afgewisseld met pioniervegetaties met snavelbiezen. Helling-afwaarts, meer richting het water, vinden we gageelstruwelen, wilgenstruwelen of berkenbroek. Gageelstruwelen kunnen er niet tegen om lang onder water te staan, dus de plek waar ze groeien geeft de hoogwaterlijn van het ven aan. In vennen die zeer zwakgebufferd en arm aan kooldioxide zijn, domineert oeverkruid de vegetatie. Deze begroeiingen worden tot het oeverkruidverbond gerekend. Goed ontwikkelde zeer zwakgebufferde vennen worden tot laat in het jaar gevoed door lokaal grondwater, waardoor ze minder lang en minder vaak droogvallen.

Figuur 3.2 Zeer zwakgebufferde laagten

GHG = gemiddeld hoogste grondwaterstand (winter); GLG = gemiddeld laagste grondwaterstand (nazomer)

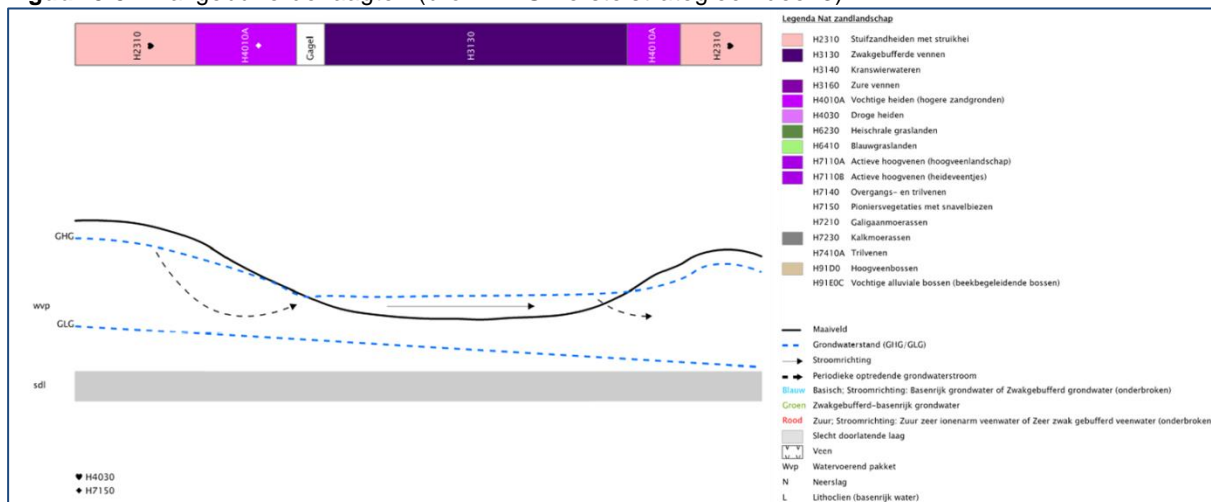
Wvp = watervoerend pakket, sdl = slecht doorlatende laag; H4030 / H2310 etc.: zie tabel op blz. 15.

Zwakgebufferd ven

Zwakgebufferde vennen komen vooral voor in golvende dekzandlandschappen met veel hoogteverschillen op betrekkelijk korte afstand. Het oppervlaktewater in de lagere gebieden verdwijnt in de bodem doordat de grondwaterstand daalt of door verdamping.

Op hogere delen nabij zo'n zwakgebufferd ven vinden we droge heiden en wat lager vochtige heiden. Deze zone sluit vaak aan op een smalle rand met gageelstruwelen. Helling afwaarts komen plantengemeenschappen van zwakgebufferde wateren voor en soms ook gemeenschappen van kranswierwateren. De laagste delen kunnen in heel natte jaren permanent water blijven voeren, maar vrijwel altijd valt een zwakgebufferd ven in de loop van het voorjaar (deels) droog.

Figuur 3.3 Zwakgebufferde laagten (bron: PAS-herstelstrategieën deel 3)

GHG = gemiddeld hoogste grondwaterstand (winter); GLG = gemiddeld laagste grondwaterstand (nazomer)

Wvp = watervoerend pakket, sdl = slecht doorlatende laag; H4030 / H2310 etc.: zie tabel op blz. 15.

3.2. Wat is er al gebeurd in het gebied?

In de afgelopen jaren (2014-2017) is De Banen hersteld. Zo is bijvoorbeeld de Rietbeek om het ven heengeleid. Dankzij die werkzaamheden functioneert de waterstand in De Banen weer op natuurlijke wijze: in de winter wordt het ven mede gevoed door kwelwater en tijdens warme, droge zomers kan de oever voor een deel droogvallen. De Banen is nu voor een deel een zwak gebufferd ven en voor een deel zelfs een zeer zwak gebufferde ven. Het ven behoort ook voor een deel tot de kranswierwateren.

De Banen watert af richting het Sarsven. Het Sarsven is in 2009 hersteld; het ven is afgekoppeld van de Hulsenlossing. Via die weg kwam 'gebiedsvreemd', voedselrijk water uit de Noordervaart in het ven. Dankzij die afkoppeling wordt het Sarsven nu alleen gevoed met grondwater en heeft het zich kunnen ontwikkelen tot een zwakgebufferd ven.

Het vengebied De Kwegt is tussen 2012 en 2017 ontwikkeld en is nu in omvang vergelijkbaar met De Banen. Het vengebied dat binnen de Natura 2000-begrenzing ligt, is echter veel kleiner en functioneert in samenhang met het open water dat er op aansluit en buiten de Natura 2000-grens ligt.

3.3. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?

In deze paragraaf worden de concrete doelen beschreven voor de beschermde habitattypen zeer zwakgebufferde vennen, zwakgebufferde vennen en kranswierwateren en de beschermde habitatsoort drijvende weegbree. De doelen zijn erop gericht om de kwaliteit in stand te houden en de oppervlakte te vergroten. Om die doelen te bereiken, is gekeken naar de ecologische vereisten. Aangezien de omgevingsfactoren niet optimaal zijn, hebben we ook de knelpunten in kaart gebracht.

Huidige en beoogde situatie

In de onderstaande tabel is voor de drie beschermde habitattypen en voor de beschermde soort te zien wat de huidige oppervlakte en kwaliteit is. Het is de bedoeling dat de oppervlakten van de beschermde habitattypen en soort groter worden en dat de kwaliteit minimaal gelijk blijft. Op dit moment groeit het oppervlakte van de (zeer) zwakgebufferde vennen inderdaad en de kwaliteit stijgt zelfs. Over de kwaliteit van de kranswierwateren is nog niet voldoende bekend. Het leefgebied van de

drijvende waterweegbree breidt zich op dit moment uit en de kwaliteit van het leefgebied is stabiel. Voor alle beschermde habitattypen en de soort is van belang dat het beheer zich richt op herstel van de oorspronkelijke voedselarme vennen.

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen en situatie Sarsven en De Banen

Habitattypen en habitatsoort	Huidige situatie		Doel		Trend	
	Oppervlakte	Kwaliteit	Oppervlakte	Kwaliteit	Oppervlakte	Kwaliteit
Zeer zwak gebufferde vennen	1,8 ha	Matig	>	=	>	>
Zwakgebufferde vennen	19,6 ha	Goed	>	=	>	>
Kranswierwateren	11,2 ha	Onbekend	>	=	?	?
Drijvende waterweegbree	61,2 ha	Matig	>	=	>	=

De huidige locaties van de verschillende habitattypen zijn terug te vinden op de habitattypenkaart (zie bijlage 1).

Zeer zwakgebufferde vennen

Dit habitatype is op dit moment matig ontwikkeld in De Banen, maar de kwaliteitstrend is positief. Circa 1,8 hectare van De Banen is zeer zwakgebufferd, terwijl een minimum oppervlakte van circa 5 hectare nodig is om te kunnen functioneren als duurzame ecologische eenheid. Aangezien zeer zwakgebufferde vennen behoorlijk zeldzaam zijn, is het van nationaal en internationaal belang dat een groter deel van De Banen zich ontwikkelt tot zeer zwakgebufferd ven. Op die manier worden ook vegetaties van het Oeverkruidverbond versterkt.

Het beheer richt zich op het herstel van de oorspronkelijke voedselarme vennen. Daarbij is het van belang dat gebiedseigen, voedselarm en licht gebufferd water wordt vastgehouden. Ook de natuurlijke peilschommelingen zijn van belang voor de ontwikkeling van het ven. Als dat nodig is, wordt in de zomer water uit het ven gelaten zodat de oevers droogvallen en het oeverkruid een kans krijgen om zich op de oevers te ontwikkelen. De kleine biesvaren groeit onder water, voor de biesvarens is droogval geen vereiste. Het ven-ecosysteem wordt als doorstroomven hydrologisch beheerd, zodat voedselrijk water snel wordt afgevoerd. Hiermee voorkomen we dat het gewenste voedselarme milieu te snel verrijkt. Het blijft echter naar verwachting nodig om de venbodems eens in de ca. 20 jaar op te schonen.

Zwakgebufferde vennen

Het Sarsven, De Banen en De Kwegt zijn alle drie grotendeels zwakgebufferde vennen. In De Banen is het zwakgebufferd ven onderdeel van een grotere ecologische eenheid, waarin ook de plantengemeenschappen van zeer zwakgebufferde vennen en kranswierwateren voorkomen. In vergelijking met zeer zwakgebufferde vennen zijn de typische plantensoorten van zwakgebufferde vennen minder goed aangepast aan het groeien in koolstofarm water. Ook in het Sarsven zijn, na de opschoning in 2009, typische vegetaties van zwakgebufferde vennen ontstaan. In De Kwegt voldoet nu slechts een klein deel aan de eisen van een zwakgebufferd ven. Door de uitbreiding van de oppervlakte zal het gebied echter in de toekomst een zeer grote bijdrage gaan leveren aan het landelijke doel. Naast de uitbreiding van de oppervlakte van de zwakgebufferde vennen is het de bedoeling dat de kwaliteit in stand wordt gehouden.

Door de herstelwerkzaamheden van de laatste 15 jaar zijn de vennen in het gebied weer deels zwakgebufferd. Ook het oeverkruid is weer redelijk vertegenwoordigd in het gebied. De waterlobelia en grote biesvaren zijn echter (nog) niet teruggekeerd. De trend van zwakgebufferde vennen in De Banen is positief.

Kranswierwateren

Dit habitatype komt alleen voor in De Banen, en dan alleen in de delen van het ven die niet droogvallen. De oppervlakte kranswierwateren is circa 11,2 hectare. De huidige staat is onbekend. Op basis van waarnemingen uit 1996, 2001 en 2012 is er geen trend aan te geven, ook niet voor de herstelde locaties. In 2016 zijn de soorten *breekbaar kransblad* en *doorschijnend glanswier* aangetroffen, waarbij doorschijnend glanswier in grote dichtheden is aangetroffen op een waterdiepte vanaf ongeveer 25 cm. Deze typische soort is ook gevonden in het Sarsven, maar heeft (nog) niet de formele status 'kranswierwateren' opgeleverd op de habitattypenkaart. Hoewel in 2016 de typische soorten wel zijn aangetroffen, is ook vastgesteld dat het water troebel is terwijl helder water een vereiste is.

De huidige staat is matig. Het is de bedoeling dat de oppervlakte van de kranswierwateren wordt uitgebreid en de kwaliteit behouden blijft.

Drijvende waterweegbree

De habitaatsoort drijvende waterweegbree komt al sinds de jaren '80 in De Banen voor. In 2012 is de soort ook in het Sarsven aangetroffen. Drijvende waterweegbree komt voor aan de oostkant van De Banen en in het Sarsven. De huidige staat is matig, maar de herstelprojecten hebben een positief effect gehad op de verspreiding van de soort. De drijvende waterweegbree leeft in zwakgebufferde vennen. De soort is echter niet op het volledige oppervlakte van zwakgebufferde vennen in het gebied te zien, maar slechts op een oppervlakte van 7 hectare. Het doel is om het leefgebied van de plant uit te breiden en de kwaliteit te behouden.

3.4. Knelpuntenanalyse

Om de gestelde doelen te bereiken, moeten de volgende knelpunten (zie ook tabel 3.2) worden aangepakt:

Knelpunt 1: Matige of sterke overbelasting door stikstofdepositie

De beschermde habitattypen en -soort zijn gevoelig voor stikstof die in de bodem en dus ook in het grondwater terechtkomt. Voor dit gebied is ook de stikstofbelasting van het oppervlakte relevant. De hoeveelheid stikstof die in het gebied terecht mag komen, is daarom zeer laag. Op dit moment is er echter sprake van een matige tot sterke overbelasting (bron: AERIUS MONITOR 2016L). Dit leidt tot verzuring en vermesting. Doordat organisch materiaal zich ophoopt op de bodem, worden de leefomstandigheden er slechter en dat belemmert de instandhouding van de beschermde habitattypen en -soort.

Knelpunt 2: Vermesting

De (zeer) zwakgebufferde vennen, kranswierwateren en drijvende waterweegbree zijn zeer gevoelig voor vermesting. De ophoping van organisch materiaal belemmert de instandhouding van de typische planten die hier leven. De knelpunten 1 en 3 dragen beide bij aan de vermesting.

Knelpunt 4: Watervogels (ganzenpoep)

De toename van groepen grauwe ganzen, nijlganzen en knobbelzwanen in het broedseizoen leidt tot verslibbing van de vennen en tot een toenemende vermesting. In het reguliere beheer wordt geprobeerd om de grauwe ganzen, nijlganzen en knobbelzwanen te verjagen.

Knelpunt 5: Het verspreidingsgebied is qua omvang kwetsbaar als functionele ecologische eenheid

Het habitatype zeer zwakgebufferde vennen komt op slechts circa 1,8 hectare voor. Dat is niet robuust genoeg. Vanuit ecologisch perspectief moet een minimale functionele eenheid worden nagestreefd van circa 5 hectare. En omdat de stikstofdepositie voorlopig nog veel te hoog blijft, ontstaat pas een duurzame situatie als die oppervlakte groter dan dat minimum is en verspreid is over 3 of 4 verschillende vennen. Ook de kranswierwateren zijn gebaat bij een groter stuk open water. In Sarsven en De Banen is het niet overal toegestaan om met loslopende honden het gebied te betreden. Er zijn namelijk brede oeverzones met typische planten en dieren die kwetsbaar zijn voor verstoring. Om de oevervegetaties te behouden, zijn delen afgesloten voor publiek. Daarnaast zijn er vrij toegankelijke paden aanwezig. Overtredingen, zoals loslopende honden en betreding van afgesloten kwetsbare natuur, zijn nadelig voor de ontwikkeling van de beschermde natuur.

Knelpunt 6: Verdroging

De grondwaterstand in het gebied is in het verleden sterk verlaagd door grondwateronttrekkingen voor de landbouw, door ontwatering buiten het Natura 2000-gebied en door de loop van de Rietbeek. Deze is in 2015 verlegd naar de rand van het Natura 2000-gebied. Het Sarsven, De Banen en De Kwegt zijn inmiddels wat betreft waterkwaliteit hydrologisch hersteld. De vennen en hun omgeving blijven hydrologisch wel kwetsbaar.

Knelpunt 7: Aanwezigheid van vis

In een natuurlijk (zeer) zwakgebufferd ven komen nauwelijks – of zelfs geen – vissen voor. De wateren liggen immers geïsoleerd in het landschap. De zonnebaars die in het Sarsven voorkomt, vormt een directe bedreiging voor de planten in het ven. In het reguliere beheer worden dan ook maatregelen genomen om de visstand in de vennen te minimaliseren.

Knelpunt 8: Geringe verspreiding

Drijvende waterweegbree verliest snel de concurrentieslag met andere planten en heeft dus de meeste kans om zich te verspreiden in een ven dat pas gegraven is of regelmatig wordt opgeschoond. Om de uitbreidingsdoelstelling voor drijvende waterweegbree te halen, is het dus nodig om regelmatig vennen te ontwikkelen of te herstellen.

Knelpunt 9: Invasieve exoten; watercrassula

Kolonisatie van de oevers en wateren door invasieve exoten behoort tot de bedreigingen; de eerste waarnemingen zijn al gedaan. In pioniersituaties na herstel van vennen kan *Watercrassula* (*Crassula helmsii*) de beoogde natuurlijke vegetatie gaan domineren; bij te laat ingrijpen kunnen vennen compleet en vrijwel onherstelbaar overwoekerd worden door watercrassula.

Leemte in kennis 1: Kansen en risico's Vlakwater

In het inrichtingsplan 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' is de basis gelegd voor hydrologisch herstel van het Vlakwater. In dit deelgebied zijn maatregelen nodig om een goede leefomgeving te creëren waarin zeer zwakgebufferde vennen zich kunnen ontwikkelen. Het is nog onduidelijk of dit habitatype ontwikkeld kan worden in het Vlakwater. Daarvoor is een nadere analyse van dit deelgebied vereist, waarin de ecologische kansen en economische risico's in beeld worden gebracht.

Leemte in kennis 2: Actuele verspreiding van kranswieren

Er is nog onvoldoende bekend over de huidige staat van de kranswierwateren. In 2012 zijn geen kranswieren aangetroffen. Het is van belang om de diepere delen van de vennen beter te monitoren en om nader onderzoek te doen naar het voorkomen van de Associatie van Doorschijnend glanswier. Na één meting in 2016 is nog geen trend vast te stellen.

Het Natura 2000-gebied en de habitatypes erbinnen worden voorts in hun instandhouding en doorontwikkeling belemmerd door versnippering en door een gebrek aan robuustheid: de grote

hoeveelheid randlengte versterkt het risico van nadelige externe invloeden tot in de kern van de habitats.

Tabel 3.2 Overzicht knelpunten en kennisleemte voor Natura 2000-doelen Sarsven en De Banen

Knelpunt (K) / leemte in kennis (L)	Habitattypen, habitatsoort			
	Zeer zwakgebufferde vennen	Zwakgebufferde vennen	Kranswier-wateren	Drijvende waterweegbree
K1: Matige of sterke overbelasting door stikstofdepositie	X	X	X	X
K2: Verzuring	X	X	X	X
K3: Vermesting	X	X	X	X
K4: Watervogels	X	X		X
K5: Verspreidingsgebied te klein voor functionele ecologische eenheid; kwetsbaar voor (Illegale) verstoring en/of aantasting van natuurwaarden	X		X	
K6: Verdroging		X	X	X
K7: Aanwezigheid van vis	X	X	X	X
K8: Geringe verspreiding				X
K9: Invasieve exoten; watercrassula	X	X	X	X
L1: Kansen en risico's Vlakwater	X			
L2: Actuele verspreiding van kranswieren			X	

4. Realisatiestrategie: welke resultaten streven we na?

Zoals u in hoofdstuk 3 kon lezen, richt het N2000-plan zich op het in stand houden van de kwaliteit en vergroten van de oppervlakte van de zeer zwakgebufferde vennen, zwakgebufferde vennen, kranwierwateren en drijvende weegbree. Daarmee levert het gebied een bijdrage aan landelijke doelstellingen.

Zeer zwakgebufferde vennen

De nadruk van dit N2000-plan ligt op de ontwikkeling en uitbreiding van zeer zwak-gebufferde vennen. Dit habitatype komt momenteel in Nederland namelijk in slechts vier Natura 2000-gebieden voor. Sarsven en De Banen is één van de belangrijkste gebieden in Nederland. Er zijn mogelijkheden voor uitbreiding van de oppervlakte van zeer zwakgebufferde vennen in het gebied. De werkzaamheden hiervoor zijn al gestart.

Zwakgebufferde vennen

Op dit moment levert Sarsven en De Banen slechts een bescheiden bijdrage aan de landelijke doelstellingen voor het habitatype zwak gebufferde vennen. Door de uitgevoerde inrichtingsmaatregelen kan het gebied een grotere landelijke bijdrage gaan leveren.

Kranswierwateren

Voor kranwierwateren is een geografische spreiding van belang. Dat maakt Sarsven en De Banen op landelijke schaal het belangrijkste gebied in Nederland, buiten de Veluwerandmeren. Maatregelen om dit habitatype uit te breiden zijn inmiddels in gang gezet.

Drijvende waterweegbree

De landelijke staat van drijvende waterweegbree is matig gunstig. Herstel van deze soort heeft goede kansen in Sarsven en De Banen vanwege de uitbreiding van de zwakgebufferde vennen.

4.1. Doel 1: Uitbreiding oppervlakte

In onderstaande tabel vindt u de uitbreidingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen. In de bijlage vindt u de kaart met geplande uitbreidingen. Voor veel van de uitbreidingen zijn de afgelopen jaren inrichtingsmaatregelen getroffen, bijv. de uitbreiding van De Banen. Het is niet vooraf met zekerheid te stellen, dat deze zich in de komende zes jaar daadwerkelijk ontwikkelen tot het gewenste habitatype. Dat zal de komende jaren goed gemonitord moeten worden. Dankzij de geplande verdere uitbreiding in de 2^e beheerplanperiode komt het habitatype zeer zwakgebufferde vennen uit op een totale oppervlakte van circa 5,7 hectare, iets boven het minimum van 5 hectare, waarmee het doel wordt bereikt. Ook voor de overige beschermde habitattypen en -soort is de huidige oppervlakte plus de geplande uitbreiding voldoende om de doelen te bereiken.

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelen Sarsven en De Banen

Habitatype	Huidig oppervlak	Doel (opp.)	Beoogde uitbreiding (opp.)	Landelijke staat van instandhouding	Landelijke bijdrage
Zeer zwak gebufferd ven	1,8 ha	5,7 ha	3,9 ha	Zeer ongunstig	6-15%
Zwakgebufferde vennen	19,6 ha	38 ha	18,4 ha	Matig gunstig	<2%
Kranswierwateren	11,2 ha	17,6 ha	6,4 ha	Zeer ongunstig	<2%
Drijvende waterweegbree	7 ha	38 ha	18,4 ha	Matig gunstig	<2%

4.2. Doel 2: Instandhouding kwaliteit

Een goed ontwikkelde leefomgeving voldoet aan drie kwaliteitseisen, namelijk de juiste abiotische randvoorwaarden, de aanwezigheid van typische soorten en de kenmerken van een goede structuur en functie. Het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen bestaat uit peelrestanten die ecologisch zeer waardevol zijn. De potenties van die peelrestanten zijn in de afgelopen decennia reden geweest om het gebied te beschermen.

Tijdens de uitvoering van dit N2000-plan wordt ook het inrichtingsplan 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' afgerond. De Banen en De Kwegt zijn dan verbeterd en uitgebreid. Monitoring moet de komende zes jaar uitwijzen of de beoogde uitbreiding gehaald wordt. Periodiek beheer is nodig om de kwaliteit te behouden. Aan de zuidkant van het Sarsven is een uitbreiding voorzien op de oeverzone die door beheer zal worden gerealiseerd.

4.3. Mogelijke oplossingen knelpunten

De herstelmaatregelen die de afgelopen jaren zijn getroffen, moeten het mogelijk maken om de uitbreidingsdoelstellingen voor zwakgebufferde vennen en drijvende waterweegbree duurzaam te borgen. Drijvende waterweegbree leeft in de zwakgebufferde vennen. Hiermee wordt met het behoud van het habitatype tegelijk het behoud van de soort geborgd.

Afvoer van stikstof- en voedselrijk water

Vanwege de gevoeligheid voor vermessing is er nog lange tijd periodiek herstelbeheer nodig. Het herstelbeheer zorgt ervoor dat voedselrijk water en stikstof dat via de lucht in het water en op de oevers terecht komt, wordt afgevoerd om de kwaliteit van de zwakgebufferde vennen in stand te houden. Een oplossing is bijvoorbeeld doorstroming die er bij hoge waterpeilen voor zorgt dat water niet stagneert maar van De Banen kan afwateren richting de Roeventerpeel.

Afvoer van slib

Daarnaast is het nodig om periodiek het slib op de zandbodem van het ven te verwijderen. Slib zorgt namelijk voor een te voedselrijke situatie; tevens verdwijnt de zandige bodem, die essentieel is voor kieming van planten van (zeer) zwakgebufferde vennen. De robuustheid wordt versterkt door de drie grote vennen niet allemaal tegelijk aan te pakken maar altijd één of twee grote vennen onaangetast te laten als bij het derde ven een opschoning plaatsvindt. De andere vennen vormen dan een vluchtplaats voor soorten en bronpopulatie voor planten. Na het verwijderen van de slibbodem heeft het ven tijd nodig om weer een natuurlijk evenwicht te krijgen en voor de (her)vestiging van de kenmerkende flora en fauna. Daarom moet een dergelijke ingreep niet vaker dan eens per circa 20 jaar worden gedaan.

De kranwierwateren vereisen een kraakhelder ven. Hierin kunnen ondergedoken waterplanten met fijne bladeren domineren.

De grootste opgave ligt bij het zeer zwakgebufferde ven in De Banen. De minimale oppervlakte van 5 hectare wordt na de uitbreiding net gehaald, maar of dit deel van het ven ook op de lange termijn aan de eisen van een zeer zwakgebufferd ven blijft voldoen is nog onzeker. Daarom is het van belang dat de ontwikkeling van typische soorten en de omgevingsfactoren in De Banen en De Kwegt wordt gevolgd.

Tevens moet een onderzoek worden gestart om te bepalen hoe het deelgebied Vlakwater zich ontwikkelt nu de interne ontwatering in dit natuurgebied is losgekoppeld van de afwateringssloten in het omliggende landbouwgebied. In de nieuwe situatie zijn de afwateringssloten buiten de grens van het Natura 2000-gebied gelegd, waardoor er kansen zijn om in de volgende beheerplanperiode ook in

dit deelgebied een zeer zwakgebufferd ven te ontwikkelen. Het onderzoek zal ook moeten afwegen wat de sociaaleconomische gevolgen zijn, met name voor de landbouwbedrijven.

4.4. Toekomstbeeld

De habitattypen binnen het Natura 2000-gebied worden door verandering van grondgebruik, door inrichtings- en door extra beheermaatregelen versterkt. Ook de realisatie van aangewezen Goudgroene natuur rondom of nabij het Natura 2000-gebied dragen bij aan een robuuste instandhouding ervan.

De Kwegt

In het deelgebied De Kwegt worden de inrichtingsmaatregelen van 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' afgerond. Door een deel van de weg en een aantal verhogingen in het landschap te verwijderen, wordt het vensysteem uitgebreid. Hierdoor ontstaat een aaneengesloten vensysteem, binnen en buiten de Natura 2000-grens, met een waterscheiding tussen natte natuur en het omliggende buitengebied. Hier ontstaat een robuust zwakgebufferd ven.

Sarsven

Het Sarsven is sinds 2009 ontwikkeld tot een omvangrijk zwakgebufferd ven. Dankzij beheermaatregelen zal het oeverkruidverbond aan de zuidelijke oever zich op korte termijn verder ontwikkelen. Richting het oosten wordt de bestaande (natuur)verbinding met De Banen behouden. Dat biedt goede kansen om te functioneren als onderdeel van het parelsnoer van Peelvennen.

De Banen

In het deelgebied De Banen zullen de uitgevoerde herstelmaatregelen ervoor zorgen dat het ven weer groeit naar de oorspronkelijke omvang. Dat biedt goede kansen voor kranswieren. Daarnaast is er een goede kans dat het habitatype zeer zwakgebufferde vennen zich hier verder kan ontwikkelen. Om de benodigde kwaliteit te behouden, worden beheermaatregelen aan de west-, noord en zuidzijde van het ven uitgevoerd. De oostkant van De Banen krijgt een geheel nieuw karakter vanwege de verlegging van de Rietbeek. Het ven zal in oostelijke richting aanzienlijk toenemen in omvang, waarmee het habitatype zeer zwakgebufferde vennen zich kan ontwikkelen tot de minimale omvang van 5 hectare die nodig is voor een functionele ecologische eenheid. Daardoor neemt ook het leefgebied van de drijvende waterweegbree toe. Aan de oostkant zal een smalle bosstrook de scheiding vormen tussen de nieuwe loop van de Rietbeek en de nieuwe venoever van De Banen. De Banen vindt in het westen aansluiting met het Sarsven en sluit in het zuidoosten aan op het Vlakwater.

Vlakwater

Er worden werkzaamheden uitgevoerd om de natuurlijke hydrologie van het Vlakwater te herstellen. Bestaande waterlopen in het Vlakwater zijn omgelegd en liggen buiten de grens van het Natura 2000-gebied. In de goudgroene natuurzone die rond dit deelgebied ligt, zal een hydrologische bufferzone worden ontwikkeld. Het Vlakwater zelf bestaat uit broekbos (een bos dat groeit op een natte bodem) en natte laagten. Op lange termijn is hier potentie en ambitie voor een zeer zwakgebufferd ven.

5. Natura 2000-maatregelen: Wat gaan we doen om die resultaten te bereiken?

Belangrijk is dat de robuuste vennen De Banen en De Kwegt zich in de periode 2012-2017 hebben hersteld. We volgen in deze beheerplanperiode of deze vennen zich goed ontwikkelen. Daarna (2025-2031) ligt het voor de hand dat ook in het deelgebied het Vlakwater de optimale natuur-doelen worden nagestreefd. Via het herinrichtingsproject 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' is de hydrologie verbeterd en hierdoor zijn er kansen voor ven-ontwikkeling. Ook is de benodigde oppervlakte goudgroene natuur gerealiseerd.

In deze beheerplanperiode (2018-2024) is een onderzoek gepland om de potenties voor de ontwikkeling van zeer zwakgebufferd ven in het Vlakwater en bij De Kwegt en de sociaaleconomische gevolgen daarvan in beeld te brengen. Op basis van dit onderzoek kan ven-ontwikkeling aan de orde komen in de volgende beheerplanperiode (2025-2031).

Verwacht wordt dat het rond 2030 weer nodig is om zorgvuldig herstel van het Sarsven uit te voeren, want dan is het alweer 20 jaar geleden dat deze locatie werd hersteld. Daarna zal het weer nodig zijn om zorgvuldig herstel van De Banen en De Kwegt uit te voeren.

5.1. Maatregelen om de kwaliteit in stand te houden

Er gebeurt al veel in het gebied

Los van de Natura 2000-maatregelen gebeurt er al veel om het gebied te verbeteren. Denk aan de maatregelen uit de integrale gebiedsuitwerking (IGU) 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' en aan de herstelmaatregelen uit het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Deze PAS-maatregelen ondersteunen de Natura 2000-doelen en bestrijden de negatieve gevolgen van te hoge stikstofdepositie. Deze extra PAS-maatregelen zijn nodig om de achteruitgang van de kwaliteit in het gebied stop te zetten.

Aan de PAS-maatregelen worden 2 maatregelen toegevoegd om de risico's van een watercrassula-infectie te beperken:

1. Monitoring, gericht op het vroegtijdig ontdekken en bestrijden van de eerste watercrassula's;
2. Voorkomen, dat wil zeggen met behulp van zaden de beoogde planten concurrentiekracht en voorsprong geven op de watercrassula na opschoning van een ven; daartoe bijdragen aan ontwikkeling van een zadenbank.

Daarnaast zal in het reguliere beheer extra voorzichtigheid worden betracht om de verspreiding van de watercrassula te voorkomen. Ingeval zich desondanks en onverwachts toch een omvangrijke infectie met watercrassula ontwikkelt in één van de vennen, zal de provincie ad hoc ingrijpende herstelmaatregelen uitvoeren (droogleggen, ontdoen van exoten, herinzaai met beoogde plantensoorten).

Aanvullende Natura 2000-maatregelen

Naast de maatregelen uit de PAS en het plan 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' zijn er ook maatregelen nodig voor het realiseren van de Natura 2000-doelen: het vergroten van de oppervlakte van de drie beschermde habitattypen en het leefgebied van de beschermde soort, en het behoud van de kwaliteit van die gebieden. Voorts zijn alle hectaren nog te ontwikkelen Goudgroene natuur in en rondom het N2000-gebied, zoals opgenomen in het vigerende Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2018, met een juiste inrichting belangrijk voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zoals opgenomen in het Aanwijzingsbesluit.

In het gebied het Vlakwater zijn de omgevingsfactoren verbeterd, maar de potenties voor zeer zwakgebufferde vennen in dit gebied zijn nog niet duidelijk. Daarom is een onderzoek gepland naar de

kansen om in dit deelgebied zeer zwakgebufferde vennen te ontwikkelen, waarbij ook gekeken wordt naar de landschappelijke en cultuurhistorische aspecten en naar de sociaaleconomische gevolgen voor de omgeving. Denk daarbij aan de kansen voor landbouwontwikkeling in de omgeving. Het onderzoek naar de mogelijkheden, kansen en risico's wordt in deze beheerplanperiode (2018-2024) uitgevoerd. Eventuele maatregelen die hieruit volgen, komen in een volgende beheerplanperiode aan de orde. In deze (1^e beheerplan)periode zal ook worden onderzocht of er bij De Kwegt kansen zijn om zeer zwakgebufferde vennen te ontwikkelen en wat de mogelijkheden en belemmeringen zijn om deze recent ontwikkelde hydrologische bufferzone buiten het Natura 2000-gebied toe te voegen aan de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

Tabel 5.1 Natura 2000-instandhoudingsmaatregelen voor Sarsven en de Banen

Kader (PAS/ IGU/ N2000)	Omschrijving maatregelen	Omvang	Habitattypen			Habitat-soort	1 ^e beheerplanperiode (2018 - 2024)	Lange termijn (2024-2036)
			Zeer zwakgebufferd ven	Zwakgebufferd ven	Kranswienwater			
PAS	Verordening veehouderijen en Natura 2000	n.v.t.	X	X	X	X		
PAS/IGU	Peilgestuurde drainage	100 ha	X	X	X	X		
PAS/IGU	Plaatsen stuwen in boerensloten	4 stuks	X	X	X	X		
PAS/IGU	Omleiden Rietbeek en Einderbeek	9000 m	X	X	X	X		
PAS/IGU	Verondiepen en dempen watergangen	3500 m	X	X	X	X		
PAS/IGU	Plaatsen gemaal	1 stuks	X	X	X	X		
PAS/IGU	Omzetten akker naar grasland	20 ha	X	X	X	X		
PAS	Verwijderen organisch sediment	20 ha	X	X	X	X		
PAS	Vrijzetten venoevers	17 ha	X	X	X	X		
PAS	Verwijderen van organische sedimenten	1,1 ha		X		X		
PAS	Vrijzetten venoever De Kwegt	0,4 ha		X		X		
PAS	Vrijzetten venoever Sarsven	1,0 ha		X		X		
PAS	Vrijstellen inziggebied van bos	17 ha	X	X	X	X		
PAS	Vrijstellen inziggebied van bos	1,7 ha		X		X		
PAS/IGU	Aankoop nieuwe natuur en inrichting	71,2 ha	X	X	X	X		
N2000	Onderzoek naar potenties voor zeer zwakgebufferde vennen in het Vlakwater en bij De Kwegt	1 stuks	X			X		
N2000	Aanbevelingen bovenstaand onderzoek behandelen	Onbekend	X			X		
PAS	Intensieve monitoring op invasieve exoot watercrassula	Elke oeverzone jaarlijks	X	X	X	X		
PAS	Onderzoek naar en vorming van zadenbank van gewenste planten, samen met andere instanties	Éénmalig	X	X	X	X		

In de omgeving van Sarsven en De Banen zijn de als goudgroen aangegeven gronden, die de N2000-doelen ondersteunen, verworven en ingericht, bijv. nabij De Kwegt.

5.2. Communicatie- en educatiemaatregelen

Om de ontwikkeling en samenwerking gedurende de looptijd van het N2000-plan te kunnen volgen, is het van belang dat de voortgang periodiek wordt geëvalueerd, onder andere door een contactgroep die de voortgang van de maatregelen en de ontwikkeling van de natuurwaarden in de gaten houdt. Stichting het Limburgs Landschap – terreinbeheerder van het gebied Sarsven en De Banen – wordt met de gemeente Nederweert de trekker van deze contactgroep.

Daarnaast wordt ook ingezet op het versterken van de naamsbekendheid van Natura 2000 en het vergroten van het draagvlak voor natuurbescherming bij bezoekers van Sarsven en De Banen. Hierbij moet worden gedacht aan educatieve activiteiten, zoals open dagen, excursies en het plaatsen van Natura 2000-welkomstborden waarop het logo, de gebiedsnaam en de kernboodschap van Natura 2000 staan.

Tabel 5.2 Natura 2000-communicatiemaatregelen voor Sarsven en de Banen

Kader (PAS/ IGU/ N2000)	Omschrijving maatregelen	Omvang	Habitat-typen				Habitat- soort	Beheerplan periode (2018- 2024)
			Zeer zwakgebufferde vennen	Zwakgebufferde vennen	Kranswierwateren	Drijvende waterweegbree		
N2000	Versterken draagvlak en betrokkenheid	informatieavonden						
N2000	Voortgang evalueren	bijeenkomsten						

5.3. Monitoringsmaatregelen

PAS-monitoring

In 2016 is de huidige staat van De Banen en van de recent ontwikkelde vennen in kaart gebracht. In het eerste PAS-tijdvak zal dat nog een keer opnieuw gebeuren op de locaties waar kranswierwateren voorkomen dan wel worden verwacht. De ontwikkeling van de verschillende habitattypen en -soort wordt regelmatig door Provincie Limburg gemonitord. Op basis van die monitoring zal de habitattypenkaart tussentijd aangepast worden. Via de PAS werkt dit door in de toetsing van nieuwe plannen en initiatieven van derden.

Aanvullende Natura 2000-monitoring

Om vermessing van het water in het Sarsven te voorkomen is een goede doorstroming via de Einderbeek gewenst. In de zomer, vanaf begin juli, is een lager peil in het Sarsven gewenst. Dan valt een deel van de oever droog. Natuurlijke droogval en overstrooming van de oevers die de dynamiek van het weer (regenval) in de seizoenen volgt, geeft de kenmerkende oevervegetaties kansen. Om een vinger aan de pols te houden is het nodig om de doorstroming van het water dat via de Einderbeek het gebied uitstroomt en het functioneren van het nieuwe hydrologisch systeem te monitoren.

Tabel 5.3 Natura 2000-monitoringsmaatregelen voor Sarsven en de Banen

Kader (PAS/ IGU/ N2000)	Omschrijving maatregelen	Habitat- typen			Habitat- soort	Beheerplan- periode (2018- 2024)	Lange termijn (2025-2036)
		Zeer zwakgebufferde vennen	Zwakgebufferde vennen	Kranswierwateren			
PAS	Aanvullende monitoring kranswierwateren			X			
N2000	Monitoren doorstroming water Einderbeek en functioneren hydrologie		X		X		

5.4. Maatregelen toezicht en handhaving

Het is gewenst dat er in het handavingsplan specifieke aandacht is voor overtredingen die de Natura 2000-waarden aantasten (denk aan loslopende honden of oeverbetreding). Naast geplande handavingsprioriteiten reageren de handhavers op handavingsverzoeken of meldingen. Vanwege de aard van de handavingsprioriteit ligt de verantwoordelijkheid voor de feitelijke handhaving bij Het Limburgs Landschap en de Groene Brigade.

Tabel 5.4 Natura 2000-handavingsmaatregelen voor Sarsven en de Banen

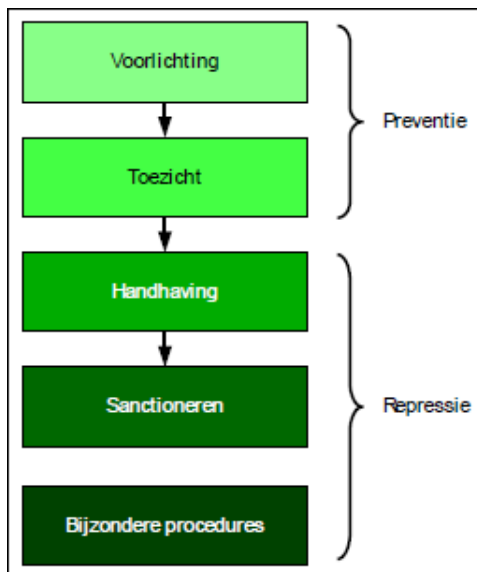
Kader	Omschrijving maatregelen	Beheerplan- periode (2018- 2024)	Lange termijn (2025-2036)
N2000	Afspraken prioritaire handhavingstaken		

In dit N2000-plan staat hoe de instandhoudingsdoelen gerealiseerd worden. Behalve door maatregelen is dat door regulering van projecten en activiteiten die een significant negatief effect hebben op de Natura 2000-doelen. Regels zijn alleen effectief als er toezicht is op de naleving en er ook handhaving plaatsvindt.

Tabel 5.5 Prioritaire handhaving voor Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen

De genoemde periodes zijn prioritair. Uiteraard dienen de toegangs- en verbodsregels van de beheerder jaarrond te worden opgevolgd.

Waarop handhaven	Doel van handhaving	Waar en wanneer handhaven	Toelichting
Betreding buiten wegen en paden	Typische soorten van zeer zwakgebufferde vennen en zwakgebufferde vennen	Gebied: alle ven-oevers en vennen Periode: 1 maart – 15 oktober	Effect op typische soorten planten, amfibieën, vogels en libellen
Honden aanlijnen	Typische soorten van zeer zwakgebufferde vennen en zwakgebufferde vennen	Gebied: alle ven-oevers en vennen Periode: 1 maart – 15 oktober	Effect op typische soorten planten, amfibieën, vogels en libellen

Handhaving is geen doel op zich, maar een middel om een goede staat van instandhouding te bereiken. De noodzaak van handhavend optreden is te verminderen door goede communicatie en voorlichting. Voorlichting en toezicht zijn dan ook de eerste stappen in de handhaving van de regels die in Sarsven en De Banen gelden. Om de doelen van dit N2000-plan zo goed en zo efficiënt mogelijk te realiseren, zijn hierboven afspraken gemaakt over de manier waarop en in welke gevallen de bevoegdheden voor handhaving het best kunnen worden ingezet.

Mocht u vermoeden dat er activiteiten plaatsvinden die strijdig zijn met dit N2000-plan, dan kunt u dit melden bij de milieuklachtentelefoon van Provincie Limburg.

5.5. Sociaal-economische beoordeling

De PAS-maatregelen zijn noodzakelijk voor ecologisch herstel en bieden ruimte voor economische ontwikkelingen. Hierin is een balans gevonden tussen natuur en economie. Het inrichtingsplan 'Sarsven en De Banen naar een hoger peil' is een gebiedsproces geweest dat door een bestuurscommissie is bewaakt. Hier zijn vertegenwoordigers van de verschillende belanghebbenden bij betrokken. Dit Natura 2000-plan voegt in de eerste beheerplanperiode geen nieuwe elementen met mogelijk nadelige sociaal-economische effecten toe. De uitbreiding van (zeer) zwakgebufferde vennen bij De Banen en De Kwegt vloeit voort uit de gerealiseerde inrichtingsmaatregelen en wordt opgenomen op de habitattypenkaart. De mogelijke invulling van uitbreidingsdoelen bij het Vlakwater wordt in de 1^e beheerplanperiode uitgezocht; besluitvorming hierover vindt plaats in het kader van het 2^e Natura 2000-plan (2025-2031). Bij de besluitvorming in het voorliggende plan is gebruik gemaakt van een verkenning van de effecten van de potentiële ecologische uitbreidingslocatie op de milieuruimte en ontwikkelperspectieven voor landbouwbedrijven (Pouderoyen Compagnons, 23 nov. 2017). Uit deze verkenning is gebleken, dat realisatie van de uitbreiding in de volgende beheerplanperiode naar verwachting de minste agrarische inpassingsproblemen oplevert, en dat vrijwel alle agrarische bedrijven nog zodanige aanpassingen moeten doen om te voldoen aan de eindnormen van de provinciale Verordening Natura2000 en Veehouderijen (2013), dat de uitbreidingslocaties daardoor op dit moment hooguit in enkele gevallen de ontwikkelingsperspectieven van agrarische bedrijven beïnvloeden.

5.6. Maatregelenpakket Natura 2000

Het totale maatregelenpakket – inclusief de uitgevoerde herinrichtingsmaatregelen – is afgewogen tegenover de knelpunten en kennisleemten (zie paragraaf 3.4). In het kader van de PAS zijn de maatregelen bovendien passend beoordeeld. Om duidelijk te maken of de maatregelen het behalen van de instandhoudingsdoelen in de eerste beheerplanperiode dichterbij brengen, is per maatregel weergegeven welke bijdrage het levert aan het oplossen van de knelpunten en kennisleemten (zie tabel 5.6). Uit Tabel 5.1 en Tabel 5.3 blijkt welke maatregelen naar verwachting ook in een volgende beheerplanperiode voortgezet moeten worden.

Tabel 5.6 Totale maatregelenpakket Natura 2000 Sarsven en De Banen 2018-2024

Omschrijving maatregelen	Code	Om- vang	habitattypen	knelpunten									kennis- leemte	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2
Verordening veehouderijen en Natura 2000	146.Bm.81	n.v.t.	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+	+				+		
Peilgestuurde drainage	146.H.137	100 ha	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+	+	+			+		+
Plaatsen stuwen in boerensloten	146.H.166	4 stuks	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+		+			+		
Omleiden Rietbeek en Einderbeek	146.H.136	9000 m	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+		+			+		+
Verondiepen en dempen watergangen	146.H.140	3500 m	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+		+			+		+
Plaatsen gemaal	146.H.138	1 stuks	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+		+			+		
Omzetten akker naar grasland	146.H.135	20 ha	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+		+			+		
Verwijderen organisch sediment	146.Vh.226	20 ha	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+	+	+				+	+		
Vrijzetten venoevers	146.Vh.143	17 ha	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+				+	+	+	
Wegnemen organisch sediment	146.Vh.199	1,1 ha	H3130, H1831	+	+	+	+				+	+	+	
Vrijzetten venoever Kwegt	146.Vh.206	0,4 ha	H3130, H1831	+	+		+				+	+	+	
Vrijzetten venoever Sarsven	146.Vh.213	1,0 ha	H3130, H1831	+	+		+				+	+	+	
Vrijstellen inzigtgebied bos	146.Bi.141	17 ha	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+		+			+		
Vrijstellen inzigtgebied bos	146.Bi.178	1,7 ha	H3130, H1831	+	+		+		+			+		
Aankoop nieuwe natuur en inrichting	146.Vw.1	71,2 ha	H3110, H3130, H3140, H1831	+	+		+	+	+			+		
Monitoring watercrassula en ontwikkelen zadenbank	146.N.M.2	32.2ha +1stuk	H3110, H3130, H3140, H1831										+	
Onderzoek naar potenties voor zeer zwakgebufferde vennen in het Vlakwater en De Kwegt	146.N.Oz.1	1 stuks	H3110, H1831				+							+
Aanbevelingen onderzoek (146.Oz.1) behandelen	146.N.i.303		H3110, H1831		+		+							
Versterken draagvlak en betrokkenheid	146.N.c.304					+		+						
Voortgang evalueren	146.N.c.305					+		+		+	+			+
Aanvullende monitoring kranwierwateren	146.N.Oz.100		H3140				+						+	
Monitoren doorstroming water Einderbeek en functioneren hydrologie	146.N.Oz.101		H3130, H1831		+	+			+	+				
Afspraken prioritaire handhavingstaken	146.N.Ha.306						+	+						

6. Financiering en subsidieregelingen

De maatregelen die nodig zijn om de Natura 2000-doelen te behalen, worden voor een deel onder de vlag van PAS en het inrichtingsplan ‘Sarsven en De Banen naar een hoger peil’ (IGU) uitgevoerd. In verband daarmee heeft Provincie Limburg geld gereserveerd voor de PAS-maatregelen in het Natuurpact 2013. Daaruit worden ook de aanvullende Natura 2000-gebiedsmaatregelen gefinancierd. Deze reserveringen gelden alleen voor het eerste PAS-tijdvak. Voor de tweede en de derde PAS-tijdvakken en Natura 2000-planperioden worden tijdig afspraken gemaakt over de financiering van het herstel-maatregelenpakket. Indien de betreffende budgetten en de nog te maken afspraken onvoldoende zijn voor de uitvoering van het maatregelenpakket, zal worden bezien op welke wijze de instandhoudingsdoelstellingen door planaanpassingen binnen het alsdan beschikbare budget gerealiseerd kunnen worden. Dit kan leiden tot een formele aanpassing van het N2000-plan.

Het is van belang dat de afronding van het N2000-plan wordt opgevolgd door een proces waarbij onder andere omwonenden zullen participeren. Dit proces vindt plaats gedurende de looptijd van het Natura 2000-plan. Naast het betrekken van een contactgroep wordt ook ingezet op het versterken van het draagvlak voor Natura 2000. De communicatiemaatregelen worden onder leiding van het Limburgs Landschap ingevuld en ondersteund door Provincie Limburg.

De onderzoeksmaatregelen vormen een aanvulling op de PAS zodat de uitbreidingsdoelen behaald kunnen worden. Het Natura 2000-maatregelenpakket kan de uitbreidingsdoelen alleen realiseren wanneer het maatregelenpakket als aanvulling op de PAS-herstelmaatregelen wordt uitgevoerd. De Wet Natuurbescherming wordt door handhavers gecontroleerd. Indien een handhavingsverzoek of melding van een overtreding binnenkomt, wordt deze opgepakt door een provinciale handhaver of door de Groene Brigade.

Er zijn provinciale subsidieregelingen voor het treffen van maatregelen in de Natura 2000-gebieden en natuurterreinen grenzend aan de Natura 2000-gebieden. Voor de gebiedsspecifieke PAS-maatregelen betrof dit de projectfinanciering van de herinrichting “Sarsven en De Banen naar een hoger peil”. Anno 2017 staat voor de overige Natura 2000-maatregelen uit de onderstaande tabel de (aangepaste) SKNL-subsidie-regeling 2017 open; voor de uitvoering van de planmaatregelen kunnen partners jaarlijks binnen het betreffende subsidieplafond maatregelen indienen en met subsidie realiseren. De financiering van reguliere beheermaatregelen en van PAS-/N2000-maatregelen uit volgende planperiodes vallen buiten het voorliggende plan.

Om aan de instandhoudingsdoelen te voldoen, is een maatregelenpakket voor het behalen van de uitbreidingsdoelen opgesteld. Deze maatregelen zijn in hoofdstuk 5 besproken en de kosten van het totale maatregelenpakket zijn in Tabel 6.1 weergegeven.

De PAS-maatregelen zijn in het N2000-gebied vrijwel geheel gerealiseerd. Van de N2000-maatregelen is een klein gedeelte (ad € 27.500) voorzien om te realiseren in de periode t.m. 2020 en het merendeel in de periode 2021-2024.

Tabel 6.1 Kostenoverzicht Sarsven en De Banen voor beheerplanperiode 1 (2018 t/m 2024)

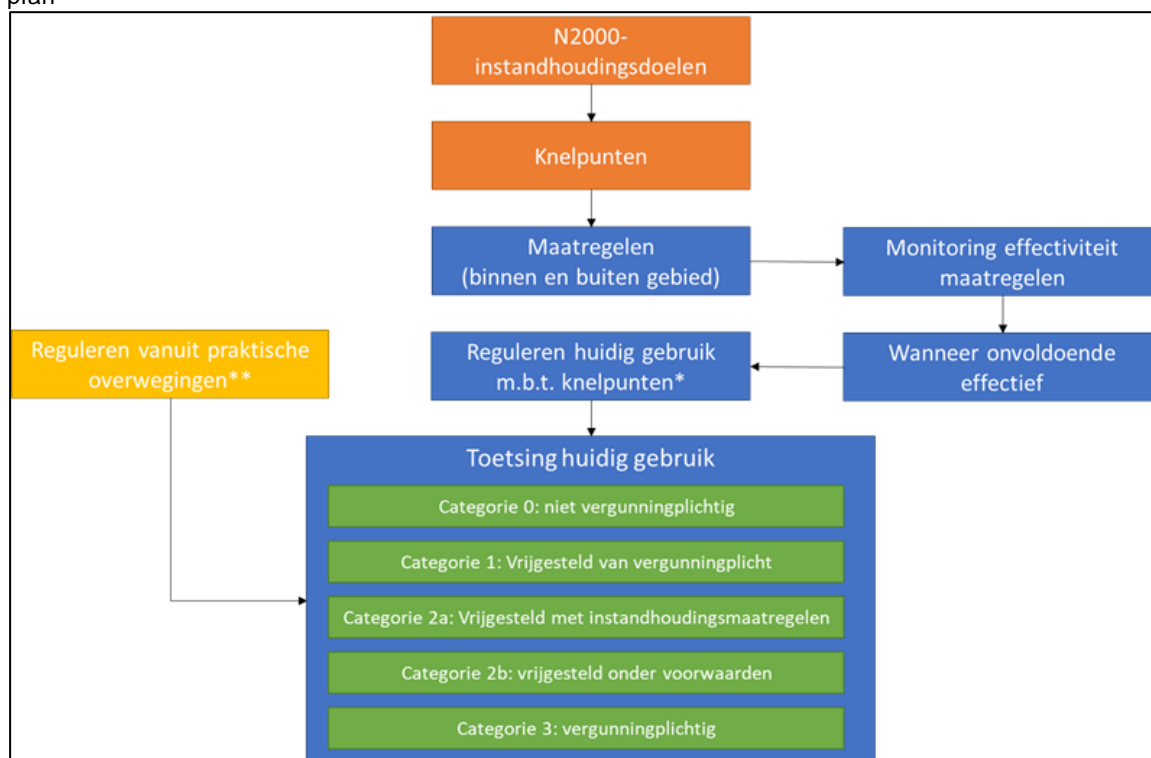
Maatregel	Kader (financieel)	Periode	Doel	Kosten	Initiatief--nemer uitvoering
Instandhoudingsmaatregelen	PAS/IGU	2015-2021	Stopzetten achteruitgang	€ 1.900.000,-	IGU / SLL
Maatregelen tegen watercrassula	PAS	PAS-tijdvak 1	Voorkomen van overwoekering doeltypen	€ 40.000,-	PAS
Communicatie- en educatiemaatregelen	N2000	2018-2024	Vergroten draagvlak en benutten lokale expertise	€ 39.000,-	SLL
Monitoring- & onderzoeksmaatregelen	PAS N2000	2015-2024	Waarborgen van duurzame staat van instandhouding	€ 50.000,- € 25.000,-	Provincie / SLL
Toezicht en handhaving	N2000	2018-2024	Directe aantasting van N2000-doelen adequaat aanpakken	Regulier beheer	SLL/ Groene brigade
Totaal				€ 2.054.000,-	

7. Kader voor vergunningverlening: toetsing huidig gebruik

7.1. Inleiding

Het 'huidig gebruik' bestaat uit de legale gebruiksvormen die in of rondom het Natura 2000-gebied worden uitgevoerd, dus het gangbare gebruik ten tijde van het opstellen van dit N2000-plan. Van een aantal van de gebruiksvormen die in en nabij het Natura 2000-gebied plaatsvindt is gekozen deze in het N2000-plan te beoordelen, zodat deze al dan niet onder voorwaarden vrijgesteld kunnen worden van de vergunningplicht op grond van de Wet natuurbescherming. Daarnaast kan het zo zijn dat er gebruiksvormen voorkomen waarvoor geen individuele vergunningplicht bestaat maar waarvan opgeteld wel een effect op het Natura 2000-gebied kan uitgaan. In dat geval is het mogelijk dat daarvoor maatregelen worden genomen.

Figuur 7.1 Schematische weergave van de werkwijze bij de toetsing van het huidig gebruik in dit N2000-plan

De beoordeling bestaat uit drie delen: effectbeschrijving, effectbeoordeling en cumulatietoets. De beoordeling richt zich op de vraag of significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor een habitattype of soort al dan niet kunnen worden uitgesloten, rekening houdend met de maatregelen die in hoofdstuk 5 zijn vastgelegd. Daar zijn de maatregelen passend beoordeeld, of wordt verwezen naar de passende beoordeling van die maatregelen in het kader van de PAS.

De cumulatietoets geldt voor gebruiksvormen met een klein effect (niet-significant maar ook niet-verwaarloosbaar). Tezamen kunnen kleine effecten een groot en wel-significant negatief effect hebben. In dat geval zijn extra maatregelen nodig om het effect te mitigeren of dienen aanvullende voorwaarden aan de verschillende gebruiksvormen te worden gesteld.

Als, ook in cumulatie met andere verstoringsbronnen, significant negatieve effecten met zekerheid kunnen worden uitgesloten, kan het gebruik in het Natura 2000-plan worden opgenomen als 'vrijgesteld van de vergunningplicht ex. artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming'.

7.2. Juridisch kader

De juridische basis voor de toetsing van het huidig gebruik ligt in artikel 2.2 lid 2 van de Wet Natuurbescherming. Daarin is voorgeschreven dat de provincie "passende maatregelen" moet treffen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

7.3. Inventarisatie van de huidige activiteiten

Het huidig gebruik in en rond het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen is geïventariseerd aan de hand van gegevens van de provincie, gemeente en waterschap en inbreng vanuit de klankbordgroep. De landelijke verstoringsfactorentabel (zie Hoofdrapport) is benut om de analyse en beoordeling op te bouwen.

7.4. Toelichting bij de categorie-indeling

Afhankelijk van de beoordeling zijn de diverse vormen van huidig gebruik in dit N2000-plan ingedeeld in vijf categorieën.

Categorie 0:	Huidige gebruiksvorm is niet vergunningplichtig, nadere regulering is niet nodig
Categorie 1:	Huidige gebruiksvorm vrijgesteld in N2000-plan zonder wijzigingen/maatregelen
Categorie 2a:	Huidige gebruiksvorm vrijgesteld in beheerplan met instandhoudingsmaatregelen
Categorie 2b:	Huidige gebruiksvorm vrijgesteld in N2000-plan met voorwaarden
Categorie 3:	Huidige gebruiksvorm niet vrijgesteld in N2000-rplan: nadere toets of vergunningsprocedure

De uitgangspunten en voorwaarden voor de indeling van gebruiksvormen in een of meerdere categorieën worden in het Natura 2000-plan beschreven (zie hoofdrapport). De belangrijkste punten zijn:

- het gaat om huidig gebruik (naar plaats, intensiteit, aard, omvang e.d.) aan het einde van 2017;
- het gaat om legale gebruiksvormen;
- het betreft vrijstelling van de vergunningplicht ex art. 2.7 van de Wet natuurbescherming (niet van hoofdstuk 3 en 4 van de Wnb en niet van andere wettelijke vergunningplichten);
- het gaat om gebruiksvormen met inbegrip van hun algemene of landelijke toepassingsvoorschriften (bijv. gebruik gewasbeschermingsmiddelen);
- bij de beoordeling van 'nieuwe' activiteiten ligt er een als passend beoordeelde toets ten grondslag aan de vrijstelling.

Als na afloop van een beheerplanperiode (of tussentijds) of onverwachts uit monitoringresultaten blijkt dat het behalen van de instandhoudingsdoelen toch gevaar dreigt te lopen, zal het huidige gebruik opnieuw worden beoordeeld. Dat kan leiden tot indeling in een andere categorie, aanpassing van de maatregelen en/of voorwaarden.

7.5. Effectbeoordeling

Algemeen

De knelpunten in relatie tot de instandhoudingsdoelen zijn beschreven in hoofdstuk 3 van het Natura 2000-plan. Er worden maatregelen, zowel binnen als buiten het gebied, getroffen om deze knelpunten op te lossen. Indien uit de monitoring onverwachts blijkt dat de maatregelen onvoldoende effectief zijn, is in Sarsven en De Banen mogelijk nog sprake van een knelpunt. In dat geval zal naast mogelijk onderzoek of aanvullende maatregelen, ook gekeken moeten worden naar regulering van vormen van huidig gebruik die aan deze knelpunten bijdragen.

Bij de effectbeoordeling is het van belang dat sinds de jaren '90 diverse herstelmaatregelen in het gebied zijn uitgevoerd die hebben geleid tot een terugkeer van tal van (zeer) zeldzame planten en dieren.

De instandhoudingsmaatregelen zoals vastgelegd in hoofdstuk 5 van dit beheerplan zijn gericht op het oplossen van de knelpunten bij het realiseren van aangewezen instandhoudingsdoelen. Uitgangspunt is dat eigenaren en organisaties deze maatregelen op een zorgvuldige en professionele manier uitvoeren en rekening houden met de overige instandhoudingsdoelen, zodat significant negatieve effecten worden voorkomen. De effecten tijdens het uitvoeren van deze maatregelen worden daarom niet afzonderlijk getoetst in deze subparagraaf.

Natuurbeheer

Het **natuurbeheer gericht op de instandhoudingsdoelen van Sarsven en De Banen** leidt niet tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen en valt daarom in **categorie 1**.

Het **reguliere natuurbeheer** vormt in zijn huidige vorm en intensiteit geen knelpunt voor de instandhoudingsdoelen van het gebied en valt daarom in **categorie 1**.

Landbouw

Onderstaand is puntsgewijs weergegeven in welke categorie het gebruik van beregeningsputten voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening open teelt valt:

- Het gebruik van **bestaande beregeningsputten** voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening open teelt valt onder **categorie 1**, omdat de planmaatregelen, zoals benoemd in hoofdstuk 5, waaronder de NLP-maatregelen, al zijn uitgevoerd.
- **Verplaatsing van beregeningsputten** voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening open teelt binnen de bufferzones van verdroogde natuurgebieden valt onder **categorie 2b**. De voorwaarden zijn:
 - dat de onttrekking op grotere afstand van het Natura 2000-gebied komt te liggen;
 - de verplaatsing van de put dient, ingevolge de regelgeving van het Waterschap, gemeld te worden bij het bestuur van het Waterschap;
 - indien een beregeningsput wordt verplaatst moet de oude put worden gesaneerd, waarbij de eventuele doorboringen van afdichtende bodemlagen hersteld worden, zodat het negatieve effect van de doorboring op Natura 2000 doelen wordt weggenomen
- Het gebruik van **nieuwe beregeningsputten voor grondwateronttrekkingen** ten behoeve van beregening open teelt is, zowel in de bufferzones verdrogingsgevoelige natuurgebieden als daarbuiten, niet toegestaan. Dit gebruik is ook volgens het huidige standstill beleid van het Waterschap. Derhalve is het vergunningplichtig en valt het onder **categorie 3**.
- De in de habitattoets (Waterschap Peel en Maasvallei, 2010) vrijgestelde **hoeveelheid te winnen grondwater voor beregening** is gebaseerd op een theoretische maximale onttrekkingshoeveelheid die wordt bepaald aan de hand van de totale onttrekkingsbehoefte van gewassen indien enkel de meest water vragende gewassen worden geteeld. Daarom is vergroting van de hoeveelheid te onttrekken grondwater ten behoeve van beregening open teelt ingedeeld in **categorie 2a**, onder de voorwaarde dat de maatregelen, zoals benoemd in hoofdstuk 5, waaronder de NLP-maatregelen, worden uitgevoerd.

Hetzelfde is hieronder gedaan voor drainage:

- Het gebruik van **bestaande peilgestuurde drainage** valt in **categorie 1**;
- Het gebruik van **klassieke drainage** valt per 1-1-2018 onder **categorie 3**;

- De **aanleg en het gebruik van nieuwe drainages** is vergunningplichtig (**categorie 3**). Indien uit de evaluatie van het nu geldende Nieuw Limburgs Peil en aanverwante studies blijkt, dat het vrij stellen van nieuwe peilgestuurde drainages in de omgeving van het N2000-gebied geen negatieve effecten op de watersituatie en instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied kan hebben, is de provincie bereid om in een addendum op het N2000-plan ook de aanleg van nieuwe peilgestuurde drainages vrij te stellen van de Wnb-vergunningplicht.

Recreatie

Het huidige recreatieve gebruik in en rond het Natura 2000-gebied vormt in zijn huidige (legale) vorm en intensiteit geen knelpunt voor de instandhoudingsdoelen van het gebied en valt daarom onder **categorie 0**.

Waterbeheer

Het afgesproken **peilbeheer** draagt bij aan de realisatie van de instandhoudingsdoelen. Er hoeven in dit N2000-plan geen nadere voorwaarden aan te worden gesteld, het valt daarom in **categorie 1**.

Het uitvoeren van **regulier waterbeheer**, waarbij wordt gewerkt conform de gedragscode, heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het Sarsven en De Banen. Deze werkzaamheden vallen daarom onder **categorie 1**.

Bedrijven

In de directe omgeving van het Natura 2000-gebied bevinden zich geen bedrijventerreinen.

Wonen en verblijven

Deze gebruiksvorm valt in **categorie 0**.

Verkeer

Deze gebruiksvorm valt in **categorie 0**.

Drinkwaterwinning

Er worden geen nadere voorwaarden gesteld aan de drinkwaterwinningen Hunsel en Ospel, deze vallen onder **categorie 1**.

Nutsvoorzieningen

Het gebruik van de nutsvoorzieningen in het gebied Sarsven en De Banen valt in **categorie 1**.

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding

De diverse methoden van jacht, wildbeheer en schadebestrijding en de bestrijding van muskus- en beverratten vallen onder **categorie 2b**. De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

- Jacht, wildbeheer en schadebestrijding evenals bestrijding van muskusratten en beverratten, vinden altijd plaats in afstemming met de natuurbeheerder;
- Venranden alleen betreden indien noodzakelijk om gevallen wild te ruimen;
- Indien het verjagen van de watervogels niet voldoende effectief blijkt te zijn als maatregel om eutrofiëring van de vennen te voorkomen, zal nader onderzoek worden uitgevoerd naar mogelijkheden om de waterkwaliteit te verbeteren.
- Tenslotte moet worden voldaan aan de afspraken die de terreinbeheerende organisaties maken met de Faunabeheereenheid, waardoor te alle tijden voorkomen wordt dat sprake is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied.

7.6. Vrijgestelde vormen van gebruik

In het voorgaande zijn de relevante vormen van het huidige gebruik getoetst en is beschreven in welke categorie deze vallen. In tabel 7.1 is een samenvatting van de uitkomsten daarvan weergegeven.

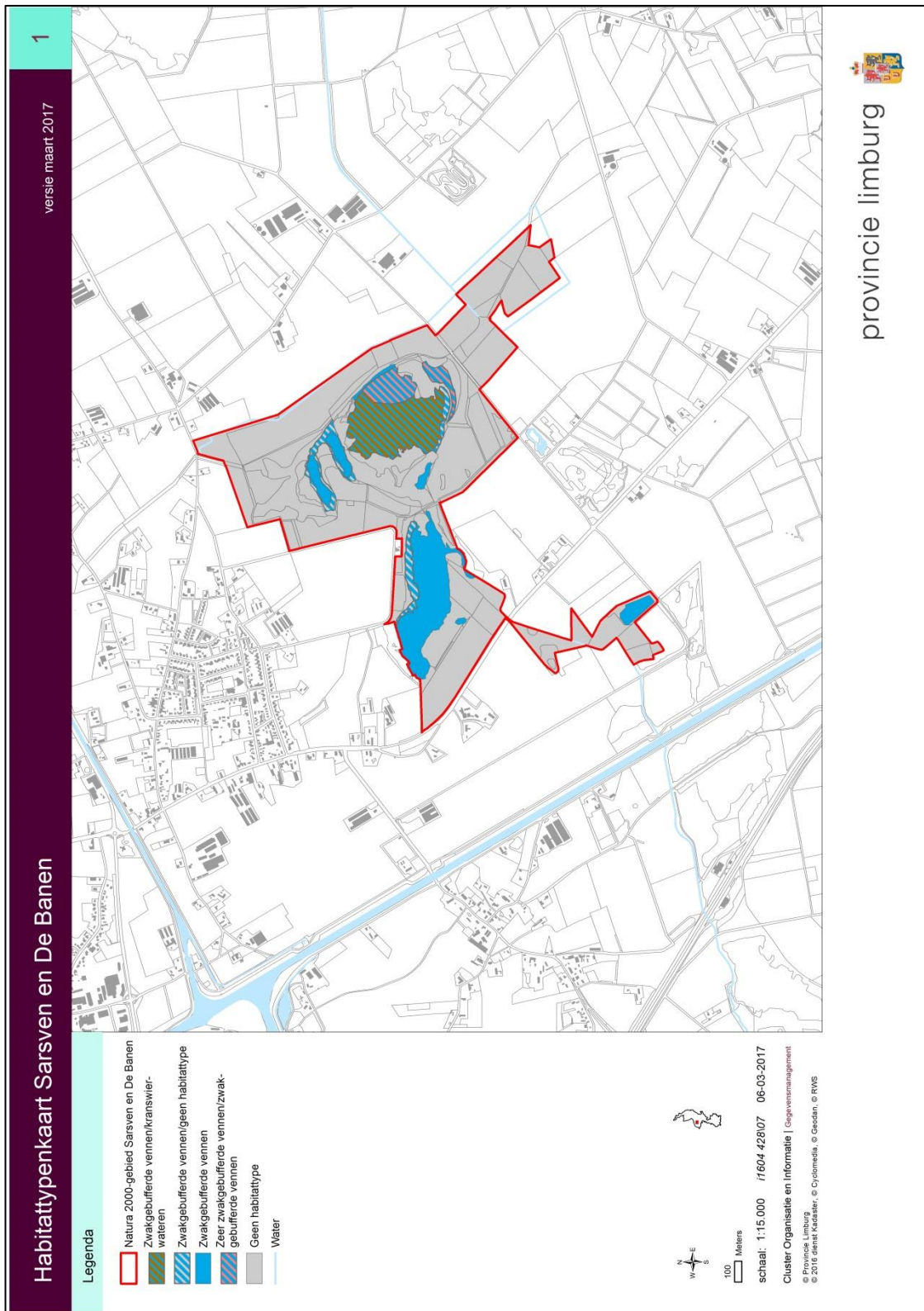
Tabel 7.1 Samenvatting indeling gebruiksvormen in categorieën

Gebruiksvorm	Cat. 0	Cat. 1	Cat. 2a	Cat. 2b	Cat. 3
Natuurbeheer: instandhoudingsbeheer		X			
Natuurbeheer: regulier natuurbeheer		X			
Landbouw: gebruik bestaande beregeningsputten			X		
Landbouw: verplaatsing beregeningsputten binnen bufferzone				X	
Landbouw: gebruik van nieuwe beregeningsputten					X
Landbouw: vergroten van hoeveelheid te onttrekken grondwater ten behoeve van beregening			X		
Landbouw: gebruik van bestaande peilgestuurde drainage binnen en buiten bufferzone		X			
Landbouw: aanleg en gebruik van nieuwe drainagestelsels binnen en buiten bufferzone					X
Landbouw: gebruik van klassieke drainagesystemen per 1-1-2018					X
Recreatie	X				
Waterbeheer: peilbeheer		X			
Waterbeheer: beheer en onderhoud		X			
Wonen en verblijven	X				
Verkeer	X				
Drinkwaterwinning: Hunsel en Ospel		X			
Nutsvoorzieningen: aanwezigheid straalverbinding		X			
Jacht, beheer en schadebestrijding				X	

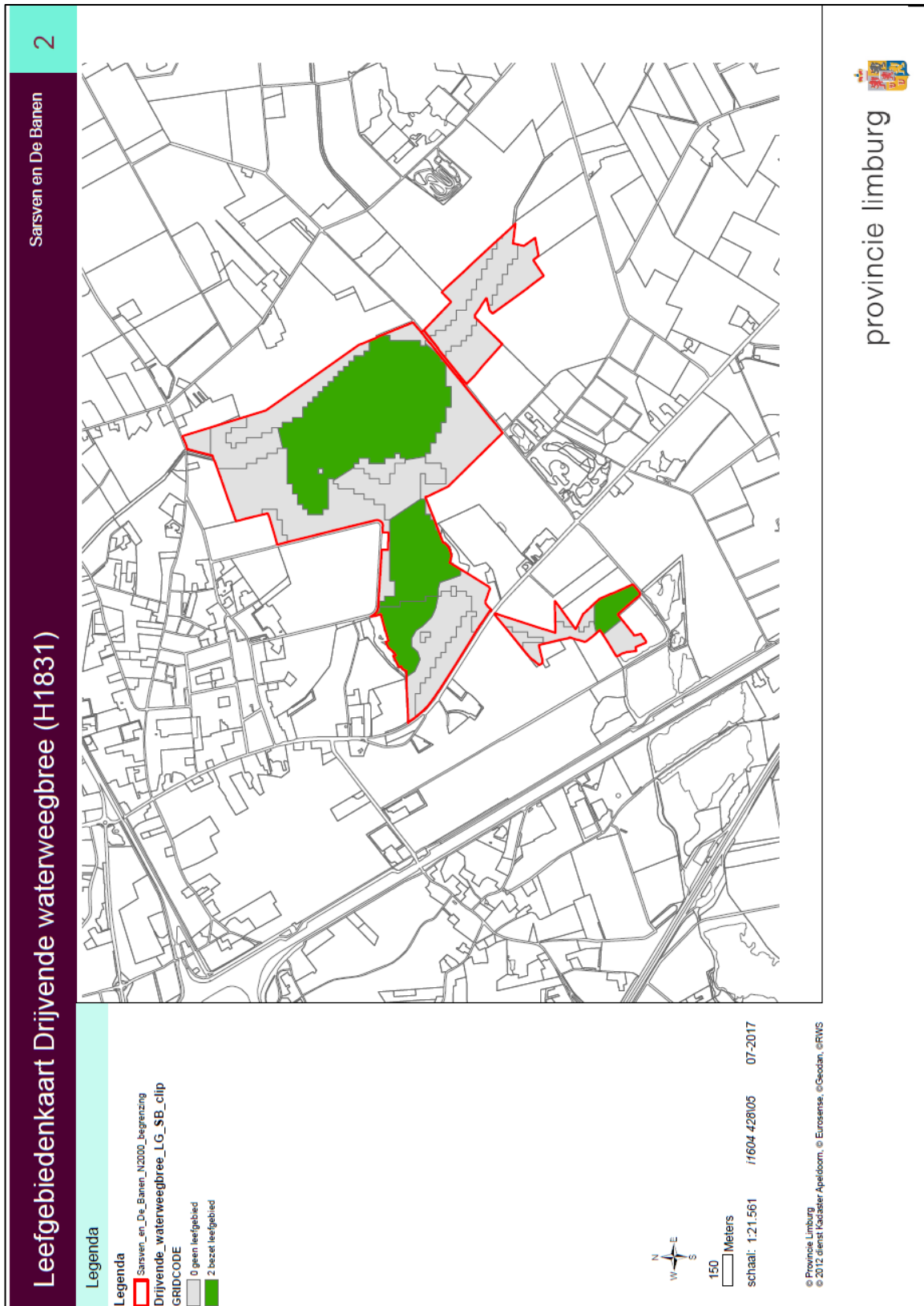
7.7. Cumulatietoets

Afgezien van de gevoeligheid voor stikstofdepositie (niet in deze toetsing behandeld, maar via de Programmatische Aanpak Stikstof) zijn de vegetaties van de (zeer) zwak gebufferde vennen, de kranwierwateren en de drijvende waterweegbree in overwegende mate afhankelijk van het gevoerde natuur- en waterbeheer in en rond het Sarsven en het ven De Banen. Deze beide vormen van beheer zijn sterk gericht op het behoud en de kwaliteitsverbetering en daarmee ten gunste van de instandhoudingsdoelen. In de afgelopen jaren zijn belangrijke herstelmaatregelen getroffen, met goede resultaten tot gevolg. Andere gebruiksvormen zijn hier niet of nauwelijks op van invloed. De oorspronkelijke negatieve invloeden van de eutrofiering van het grond- en oppervlaktewater en de verdroging door beregening en drainage zijn sterk gereduceerd door de aankoop van omliggende gronden en de hydrologische maatregelen die recent zijn getroffen. Daardoor is ook in cumulatie geen sprake meer van een significante invloed van de omgeving (behoudens de diverse stikstofbronnen via de lucht) op de instandhoudingsdoelen van het Sarsven en De Banen.

Bijlage 1 Habitattypenkaart

Bijlage 2 Leefgebiedenkaart

Bijlage 3 Kaart uitbreidingslocaties

